

ԳԱԳԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Սահմանադրական մշակույթ» միջազգային
վերլուծական կենտրոնի հոգաբարձուների խորհրդի
նախագահ, իրավաբանական գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր

ՎԵՆԱՓԱՌԻ ԽԱՉԸ... (Համառոտ ակնարկ)

Նայ ժողովրդի պատմական ճակատագիրը դեգերումների երկարաձիգ մի շղթա է, որի հազարամյա օղակներն ավելի շատ ողբի, քան բերկրանքի ղողանջներ են հնչեցրել: Ու այդ ղողանջները դարձել են մի ողջ ժողովրդի հոգու ձայնը, Նարեկյան անգերազանցելի աղոթքով հասցվել են առ Ասված, հույսի ու հավատքի փրկողակ են դարձել՝ մարդկությանն իր ստացածից բազմապատիկը տված մի ողջ ժողովրդի համար:

Հազարամյակների այդ շղթայի անխախտելիության խորհրդանիշն են դարձել Հայոց հարյուրերեսուներկու Վեհափառ Հայրապետները:

Սա է Աստծու կամքը՝ մենք հաստատուն ավելին չունենք: Չունենք միասնական շղթայի օղակներ դարձած թագավորություններ: Չունենք հազարամյակներ անխախտ ձգվող պետականության պատմություն: Չունենք պետական համակեցության մշակույթ ու պետության քաղաքացու անհրաժեշտ որակներ:

Ունենք, սակայն, Աստծուն մատաղացու դարձած անմիաբան մի ժողովուրդ ու մարդու «Հայի» տեսակ, որի լավն ու վատը միախառնված մարդկային քաղաքակրթության զարթոնքից մինչև օրս իր անսասան արմատներին կառչած հոգեւոր կատարելության ձգտելու ուղին է ընտրել:

Ու դարերի վեր Հայոց բոլոր Վեհափառ Հայրապետերին շատ, անշափ շատ ծանր խաչ է բաժին ընկել՝ պահել ու պահպանել ոչ միայն մեր ազգային տեսակի հոգեւոր անաղարտությունը, այլև նրա ֆիզիկական գոյի երաշխավորը դառնալ:

Հազարամյակների ճանապարհ անցած այս խաչը երրորդ հազարամյակի նախաշեմին արժանապատվությամբ ուսեց Գարեգին Երկրորդ Վեհափառ Հայրապետը:

Ուսեց այն ժամանակներում, երբ Հայոց Սպարապետը խոր համոզումով բարձրաձայնում էր. «Քսանմեկերորդ դարը մերն է լինելու»:

Հավատը մեծ էր, ոգեւորութիւնը՝ անսահման:

Սակայն այն երկար չտեւեց:

Հայոց 132-րդ Վեհափառ Հայրապետի գահակալութիւնն ուղեկցվեց մեր իսկ տեսակի ձեռքով ազգային վերազարթոնքի սյուների գլխատմամբ, իսկ հոգեւոր ծառայութիւնը՝ պատերազմով, արյամբ, Արցախ աշխարհի քառատմամբ, հազարավոր մեր լուսեղեն զավակների կորստով:

Գարեգին Երկրորդ Վեհափառին բաժին ընկած խաչը տասնապատիկ ու հարյուրապատիկ անգամ ծանրացավ:

Երանի թե մարդիկ շուտ սթափվեին շանթահարումից, ընկալեին այս ամենը, զգային պատասխանատվութիւն այդ բեռը եւ համարժեք վերաբերմունքով իրենց աջակցութիւնն ու մասնակցութիւնը բերեին ազգակերտումի դժվարին գործին:

Քչերն են առիթ ունեցել հաղորդակից լինելու Վեհափառի ներքին տազնապներին, ծառացած անասելի մարտահրավերների հաղթահարման անխոնջ փնտրտութներին:

Ծանրագույն իրավիճակներում Նորին Սուրբ Օծութեան հետ մեր շարունակական գործակցութիւնը տասնամյակների պատմութիւն ունի:

Պատեհութիւն եմ ունեցել նաեւ Գարեգին Երկրորդ Վեհափառ Հայրապետի հետ այցելելու Արցախ, այնտեղ նույնպես ժամեր տեւած երկխոսութիւն ունենալու մեր ժողովրդի աշխարհիկ ու հոգեւոր վերազարթոնքի, պատմութիւնից դասեր քաղելու ու մեր ազգային լինելիութեան ապագան շիտակ կերտելու, հայ մարդու ինքնութեան նոր որակների, մարդու աստվածակերպութեան մնայուն արժեքների ու պետութեան քաղաքացու հոգեկերտվածքի մասին:

Դրանք լոկ զրույցներ չեն եղել: Ծնվել են գաղափարներ, նախանշվել են անելիքներ, ձեռնարկվել են որոշ քայլեր ու մեծ հեռանկարին միտված ծրագրեր, որոնց զգալի մասը, ցավոք, անկատար մնաց:

Պատմութեան անիվը կրկին տեղապատույտ տվեց: Ազգակերտումի երազանքը նորից իր տեղը զիջեց ազգապահպանութեան հրամայականին: Մի ողջ ժողովրդի լինելիութեան բարուրը որերորդ անգամ հայտնվեց այլոց ողորմածութեան նժարին:

Նորից ու կրկին Հայոց Հայրապետը պետք է տազնապի շեփոր հնչեցներ:

2021 թ. ապրիլի 4-ին, Հիսուս Քրիստոսի հրաշափառ Հարուսթյան տոնի առիթով Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի պատգամում ներքին խոր ապրումներով շեշտադրվեց. «Քրիստոսի Հարուսթյամբ բացվել է օրհնյալ կյանքի, հույսի, սիրո, խաղաղության ու համերաշխության լուսավոր ուղին: Այս կենարար ճանապարհից շեղումը հարուսթյան փոխարեն մահ ու ավեր է սփռում, փրկության փոխարեն՝ դատապարտություն եւ կործանում, կյանքը դարձնում ատելության, բաժանումների հորձանուտ՝ լի չարի փորձություններով ու վտանգներով:

Պատերազմի դժոխսային հնոցում շարձարանաց գողգոթա անցնելով՝ զոհվեցին հազարավոր մեր սիրասուն զավակներ, կորցրեցինք Արցախի՝ հարազատ հայրենիքի զգալի մասը: Ինչպես պատերազմից առաջ, այնպես եւ հետպատերազմյան շրջանում մեր կյանքում հաստատուն չեղան տերունապատվեր սիրո եւ համերաշխության նախանձախնդրությունը, Աստծու պատգամների համաձայն կենսակերպը:

Պառակտումներն ու սերմանվող ատելությունը, անհանդուրժողության ոգին, շարունակվող ֆաղափական ալեկոծումները նոր ցնցումների ու անկումների վտանգի առջեւ են կանգնեցրել մեր երկիրն ու ժողովրդին՝ ստվերելով նաեւ հայրենամիջոցում ու ազգասիրության վեհ գաղափարները: Իսկ հայրենիքի անվտանգության չփարատվող մտահոգությունը, հայրենական կյանքի տեսլականի բացակայությունը, հիասթափությունն ու հուսախաբությունը անորոշության խավարով են մթագնել ապագայատեսիլ մեր հույսերը:

Ոչ մի հանգամանք, ոչ մի նպատակ, ոչինչ չի կարող արդարացնել ազգի ու հայրենիքի մասնատումն ու տկարացումը, ազգային եւ հոգեւոր մեր արժեքների, նախնյաց ավանդների ոտնահարումը, նոր սերնդի ապագայնացումն ու բարոյագրկումը, ազգի արժանապատվության ու պատվի նսեմացումը»:

Իսկ 2023-ի հունվարի 6-ին, Տիրոջ Սուրբ Ծննդյան առիթով Նորին Սուրբ Օծուկյունը պատգամեց. «...Գիտակցե՛նք, որ պատասխանատու ենք Հայրենիքի ու սերունդների առջեւ եւ վտանգի չենթարկե՛նք մեր անկախ պետականությունը»:

Այս տողերը բազում անգամներ ընթերցելիս ականջներումս արձագանքում է 1166-ին համայն հայ ժողովրդին ուղղված «Թուղթ Լնդհանրականում» Ներսես Շնորհալու հնչեցրած պատգամը. թե՛ մարդիկ, դուք սրտով, հոգով, մտքով ու ձեր գործերով ինչպիսին պետք է լինեք, որպեսզի մեր կյանքն այսպիսին չլինի»:

Գոնե մեկ անգամ ականջալուր լինենք մեր հոգեւոր Հովվի տագնապաշունչ պատգամին...

Համառոտ ականարկս ավարտեմ Նարեկյան բարձրաձայնումով.

Եւ արդ, լուսատո՛ւ, գթառատ, ամենատես Արարիչ, ցրի՛ր մշուշը բազմավտանգ մեր ժամանակների, ամենօրյա զորակցությամբ աջակից եղիր Հայրապետին Հայոց՝ առաջնորդելու անմիաբան իր հոտը հույսի, զարթոնքի ու խաղաղ կյանքի ճանապարհով՝ հեռու մնալով շարափառության որոգայթներից ու ժամանակների մեծ դավերից: Ողորմությամբդ հո՛ւյս տուր բոլորին, որ վերագտնենք Աստվածային նախասկիզբը հավերժության ճամփին անհույս դեգերող մեր իսկ տեսակի...

Փառք ու երկրպագություն ամենազորիդ,

Հավիտենից հավիտյանս, ամեն:

